

ВІДГУК

офіційного опонента доктора економічних наук, професора

Штангрета Андрія Михайловича

на дисертаційну роботу Блинди Юрія Орестовича

на тему: «Інвестиційна стратегія як елемент антикризового управління підприємством», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Існування будь-якої соціально-економічної системи у суспільстві супроводжується кризовими явищами, які нерідко загрожують її раціональному функціонуванню. Існуючий теоретико-методологічний базис і прикладний інструментарій антикризового управління було розроблено у другій половині ХХ ст. декількома поколіннями дослідників і практиків насамперед для промислових підприємств індустріально розвинених країн світу з ринковою економікою. Головний концепт антикризового управління підприємств полягає у тому, що кризи необхідно передбачати, очікувати та запобігати, кризові процеси можуть бути певною мірою керованими, водночас ефективне антикризове управління здатне прискорювати подолання кризи та зменшувати її наслідки.

Це актуалізує оновлення теоретичних і методологічних положень антикризового управління підприємств та розробку практичних пропозицій щодо формування ефективних антикризових управлінських рішень. Адже саме формування стратегій подолання такого роду явищ є запорукою успіху будь-якого підприємства на ринку. Таким чином антикризове управління, яке являє собою систему превентивних заходів щодо запобігання кризових

ситуацій та алгоритмів конкретних дій у разі їх виникнення, - невід'ємний елемент системи управління підприємством. У зв'язку з цим дедалі більшої актуальності набуває своєчасне виявлення причин виникнення майбутньої кризової ситуації, і правильна інвестиційна політика – один з методів системи антикризового управління. Адже саме за допомогою вдало сформованої та реалізованої інвестиційної стратегії організація має можливість досягнути належного рівня конкурентоспроможності.

Дисертація пов'язана з планами науково-дослідних робіт Національного університету «Львівська політехніка», зокрема з науковою темою кафедри адміністративного та фінансового менеджменту «Проблеми формування систем менеджменту в умовах європейської інтеграції» (номер державної реєстрації 0118U000346). В межах науково-дослідної роботи здобувачем розроблено модель оцінювання ступеня ризику банкрутства конкретного виробничого підприємства, як передумову вибору відповідної для цього підприємства антикризової інвестиційної стратегії та обґрунтування її результативності.

***Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень,
висновків і рекомендацій***

Наукові положення, висновки та рекомендації, що містяться у дисертації та виносяться на захист, є цілком теоретично обґрунтованими та містять результати їх практичного використання. Їх виклад супроводжується критичним оглядом та посиланням дисертанта на результати наукових робіт вітчизняних та закордонних науковців за обраною темою, вдалим застосуванням загальнонаукових принципів проведення досліджень, використанням сучасного методичного інструментарію та засобів обробки вихідної інформації.

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується використанням широкої інформаційної бази за темою дисертації, в т.ч. офіційних статистичних даних, як вітчизняних, так і закордонних, монографій, численних наукових публікацій вітчизняних та іноземних вчених-економістів, інтернет-джерел.

Ознайомлення зі змістом роботи дозволяє стверджувати, що мету дослідження досягнуто, а завдання роботи виконані у повному обсязі. Цьому сприяли, зокрема, і логічна послідовність проведеного дослідження, чіткість викладання матеріалу як усієї роботи, так і кожного з її трьох розділів.

У кожному з розділів та підрозділів роботи дисертант виклав результати, що становлять значний науковий інтерес та є обґрунтованими і достовірними.

Так, у першому розділі «Теоретичні основи дослідження інвестиційних стратегій як елемента антикризового управління підприємством» автор уточнив поняття «антикризове управління» (с. 28-33), «інвестиційна стратегія» (с. 58-59), «методи та механізми антикризового управління» (с. 46-50) та поняття «фази, стадії та етапи кризи» (с. 34-40). На основі цього автором запропоновано новий підхід до розуміння фази розвитку кризи та управління кризою, наведено їх характеристику і перелік можливих методів виходу з кризової ситуації (с. 41); представлено деталізований огляд методів антикризового управління, які розподілені на тактичні і стратегічні, тобто, враховано вплив часових характеристик (с. 46-48); запропоновано послідовність етапів процесу вибору інвестиційної стратегії (с. 62-64); визначено завдання, котрі дозволяє вирішити інвестиційна стратегія, які сформовані окремими блоками, що кореспондуються з етапами вибору інвестиційної стратегії (с. 65).

У другому розділі «Аналізування передумов досягнення результативності інвестиційної стратегії як чинника фінансової безпеки підприємства» розглянуто діючу в Україні методологію оцінювання рівня

фінансової безпеки виробничих підприємств (с. 73-78); згруповано чинники, що впливають на результативність інвестиційної стратегії та наведено їх характеристику (с. 78-85); наведено приклади позитивного та негативного впливу зовнішніх чинників, за рівнем управління, на результативність підприємницької діяльності підприємства, відтак і на побудову його інвестиційної стратегії в рамках антикризового управління (с. 87); проаналізовано статистичну інформацію щодо кількості підприємств банкрутів в Україні та Польщі (с. 89-91); наведено моделі оцінювання фінансового стану та діагностування банкрутства підприємств (с. 92-101); здійснено оцінювання фінансової стійкості та ймовірності банкрутства вітчизняних машинобудівних підприємств (с. 107-111); за допомогою чотирифакторного регресійного аналізу здійснено оцінювання чинників, які найвагомніше впливають на небезпеку банкрутства обраних підприємств (с. 113-125).

У третьому розділі «Моделювання антикризової інвестиційної стратегії підприємств» запропоновані інвестиційні стратегії та можливі заходи, які необхідно буде здійснити для реалізації тої чи іншої стратегії (с. 132-147); представлено етапи впровадження та реалізації інвестиційної стратегії фокусування на факторі, що домінує, тривалість, вартість, а також пропорованих виконавців кожного етапу (с. 151-156); наведено деталізований план етапу імплементації інвестиційної стратегії фокусування на факторі, що домінує (с. 157-161); представлено порівняння вартості імплементації вибраної інвестиційної стратегії фокусування на факторі, що домінує, з вартістю аналогічних проектів у різних країнах, враховуючи потребу в різноманітних ресурсах (с. 161-167).

Таким чином, можна зазначити, що результати наукового дослідження Блинди Ю.О., представлені в дисертаційній роботі, достатньо обґрунтовані і мають наукову достовірність.

Висновки за розділами та загальні висновки логічно становлять єдине ціле, а результати дослідження можуть бути використані у практичній діяльності підприємств.

Основні наукові результати дисертації

Зі змісту дисертаційної роботи, опублікованих Блиндою Юрієм Орестовичем наукових праць та автореферату опонованого дисертаційного дослідження випливає, що основні наукові положення, висновки і пропозиції сформовані автором самостійно, відображають особистий внесок дисертанта, характеризуються науковою новизною. Серед найбільш суттєвих наукових результатів дисертації на особливу увагу заслуговують такі:

– *запропоновано* алгоритм розроблення, упровадження та реалізації інвестиційної стратегії фокусування на факторі, який домінує, із зазначенням тривалості, вартості та пропонованих виконавців кожного етапу (с. 151-156);

– *удосконалено* модель оцінювання рівня впливу основних факторів, зокрема, коефіцієнта оборотності запасів, коефіцієнта фінансової стійкості, коефіцієнта плинності кадрів, коефіцієнта захисту інформації на рівень небезпеки банкрутства підприємства (с. 113-125);

– *удосконалено* інструментарій розрахунку вартості імплементації інвестиційної стратегії фокусування на факторі, що домінує, а саме, запропоновано враховувати коефіцієнт доступності ресурсів, що характеризує можливості міжнародних економічних зв'язків та дає змогу оптимізувати витрати підприємства (с. 161-167);

– *набули подальшого розвитку* трактування понять «антикризове управління», «фази та етапи кризи», «методи та механізм антикризового управління», «інвестиційна стратегія», «періодичність розвитку кризи та

антикризового управління», що дає змогу ефективніше використовувати зазначені поняття у практичному застосуванні; (с. 28-33; 58-59; 46-50; 34-40);

Значення одержаних результатів для науки й практики

Теоретичне значення результатів роботи полягає в поглибленні наукових поглядів на розроблення та впровадження інвестиційної стратегія як одного з елементів системи антикризового управління підприємством. Практична значущість дисертації обумовлена впровадженням результатів дослідження у діяльність у СП ТзОВ «Сферос-Електрон» (довідка № 095\041\01 від 04.05.2018 р.) та ПрАТ «Львівський локомотиворемонтний завод» (довідка № 654-08-01 від 11.05.2018 р.). Крім того, результати дослідження використовуються в навчальному процесі при викладанні дисципліни «Ризик-менеджмент» у Національному університеті «Львівська політехніка» (довідка № 67-01-857 від 14.05.2018 р.).

Аналіз літератури, використаної в дисертаційному дослідженні та відповідність дисертації встановленим вимогам

Основні результати дисертаційної роботи достатньою мірою висвітлені у 16 наукових працях. У наукових фахових виданнях України опубліковано 5 праць (з них одна стаття у виданні, яке включено до міжнародних наукометричних баз даних), 2 статті у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних, 1 міжнародна колективна монографія, 7 тез доповідей на науково-практичних конференціях та симпозіумах, а також 1 стаття, яка додатково відображає наукові результати дисертації.

Слід відмітити також, що здобувач приймав участь у численних науково-практичних конференціях і виступав на них із доповідями та

повідомленнями. В опублікованих працях відображені основні наукові положення та результати дисертаційної роботи. Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідає вимогам МОН України на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Відповідні публікації висвітлюють основні наукові положення дисертації, зокрема ті, які автор виносить на захист.

Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний зміст роботи – 161 сторінка друкованого тексту. Вона містить 27 таблиць та 22 рисунки, список використаних джерел із 185 найменувань та 6 додатків. Структура, обсяг і оформлення дисертації відповідають вимогам, встановленим МОН України до таких наукових робіт. Зміст автореферату відповідає змісту дисертації, сформульовані висновки та рекомендації висвітлюють наукові та практичні положення дисертаційної роботи.

Дисертація написана науковим стилем, виклад матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечує легкість і доступність їхнього сприйняття. В роботі максимально обмежено використання складнопідрядних конструкцій, які заважають однозначному трактуванню позицій автора, дисертація насичена професійною термінологією. Робота характеризується однозначністю, послідовністю, точністю викладу фактів.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Наголошуючи на значущості рецензованого дисертаційного дослідження, погоджуючись і визначаючи правильність більшості аргументів, слід звернути увагу на окремі дискусійні моменти та висловити наступні критичні зауваження до роботи:

1. В підрозділі 1.1 автор, спираючись на результати узагальнення доробку українських та іноземних науковців, обґрунтовує доцільність застосування таких термінів як «фаза розвитку кризи» та «фаза антикризового управління». Вважаємо, що авторську позицію доцільно було застосувати в процесі оцінки фінансово-господарської діяльності машинобудівних підприємств та моделюванні антикризової інвестиційної стратегії підприємства.

2. В підрозділі 1.2 автором розглянуто як складові методології антикризового управління принципи, методи та механізм. Вважаємо, що зроблені узагальнення доцільно було застосувати як основу для обґрунтування та розроблення інвестиційної стратегії в умовах певного машинобудівного підприємства, що надало б отриманим результатам цілісності.

3. В підрозділі 2.1 характеристику чинників досягнення результативності інвестиційної стратегії доцільно було здійснити спираючись на результати аналітичного дослідження сучасного етапу розвитку підприємств в Україні, використовуючи для цього офіційні статистичні дані та досвід інвестиційної діяльності машинобудівних підприємств, які стали об'єктами аналізу в підрозділі 2.2 (с. 108).

4. Потребує додаткового пояснення вибір незалежних змінних, які використані для проведення регресійного аналізу в підрозділі 2.3, в наслідок суттєвої відмінності в методиці розрахунку, коли коефіцієнт фінансової стійкості – моментний показник, плінність працівників – інтервальний, а рівень захисту інформації визначається на основі оцінки експертів. Окрім цього, сукупність змінних не дає цілісного уявлення про динаміку процесів на підприємстві, зокрема щодо вибору та реалізації певної інвестиційної стратегії.

5. В підрозділі 3.1 автором розглядаються варіанти інвестиційної стратегії, зокрема які доцільно застосувати в умовах ПАТ «Дрогобицький

машинобудівний завод» та ПрАТ «Львівський локомотиворемонтний завод». Вважаємо, що при виборі потрібно було взяти до уваги як той факт, що за результатами оцінки ймовірності банкрутства (табл. 2.9) стосовно обох вище названих підприємств було зроблено висновок про «високу загрозу», так і пов'язати вибір певної інвестиційної стратегії із можливістю застосування одного із методів антикризового управління, які автором охарактеризовані в табл. 1.2

6. Більш глибокого обґрунтування потребує можливість реалізації запропонованої здобувачем в підрозділі 3.2 інвестиційної стратегії виходячи із: необхідності попереднього здійснення аналізу фактичного досвіду інвестиційної діяльності ПрАТ «Львівський локомотиворемонтний завод»; здатності реалізувати стратегію, яка потребує залучення майже 700 тис. євро при встановленій здобувачем «високій» ймовірності банкрутства; прогнозованих результатах, зокрема щодо ефективності реалізації антикризового управління.

Зазначені зауваження не применшують теоретичної та практичної цінності результатів дослідження і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Висновок про відповідність роботи встановленим вимогам МОН України

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи та автореферату дає змогу зробити висновок про те, що дисертація Блинди Юрія Орестовича на тему «Інвестиційна стратегія як елемент антикризового управління підприємством» є самостійною завершеною науковою працею, у якій одержано науково обґрунтовані результати і забезпечено вирішення важливого з теоретичної та прикладної точок зору наукового завдання щодо розроблення теоретико-методологічної та методико-прикладної бази

удосконалення процесу впровадження інвестиційної стратегії як елемента антикризового управління підприємством.

Дисертаційна робота Блинди Ю.О., відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), повною мірою відповідає вимогам нормативних документів МОН України, які висуваються до робіт на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук (зокрема, пп. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567). Це дає можливість сформулювати висновок, що автор дисертаційної роботи Блинда Юрій Орестович заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент

Завідувач кафедри
фінансово-економічної безпеки,
обліку і оподаткування
Української академії друкарства,
Доктор економічних наук, професор

А.М. Штангрет

Підпис завідувача кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і оподаткування Української академії друкарства, д.е.н., проф. А.М. Штангрета засвідчую:

Вчений секретар

Української академії друкарства
к.т.н., доцент

З.М. Сельменська